

Темченко Я.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Гольдберг Н.О., к.ю.н.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ МІЖНАРОДНОЇ АВІАЦІЇ ЯК ОДНА ІЗ ЗАСАД МІЖНАРОДНОГО ПОВІТРЯНОГО ПРАВА

Регулювання будь-яких відносин у сфері авіації є надзвичайно важливим як на національному рівні кожної країни, так і міжнародному. Насамперед це забезпечує створення єдиних правил, що запобігає конфліктам чи можливим катастрофам через непорозуміння, відмінність у правилах та інші причини. Відповідно однією з галузей міжнародного публічного права є саме міжнародне повітряне право, адже є пряма потреба в існуванні таких правил для врегулювання таких суспільних відносин.

Загалом міжнародне право визначають як систему принципів та норм, які виникають між державами чи іншими суб'єктами міжнародного права та закріплюються у міжнародних договорах. Відповідно можна зробити висновок, що міжнародне повітряне право - це також система закріплених загальних та спеціальних принципів та норм у міжнародних договорах, які регулюють відносини у сфері використання повітряного простору з метою забезпечення здійснення та безпеки міжнародних авіаційних польотів, визначення правового становища повітряного простору і знаходження в ньому різних літальних об'єктів: як військових, так і цивільних. Крім того також це право встановлює режим використання простору для цілей цивільної авіації, регулює відносини, що виникають між користувачами з приводу повітряних пересувань, пов'язаних з ними комерційних операцій і забезпечення безпеки польотів. Над відкритим морем та Антарктидою діє зона вільних польотів, а над територією держав діє виключно суверенітет держави. Суб'єктами міжнародного повітряного права є держави та інші міжнародні організації, тому така галузь права допомагає дійти консенсусу між багатьма різними державами, наприклад [1, с. 12-18; 2].

Міжнародне повітряне право, як і будь-який інший вид міжнародного публічного права, має свою систему: загальні і спеціальні норми, засади та принципи, а також звичай. Розглядаючи детальніше засади міжнародного повітряного права, спершу варто визначити дефініцію принципу. На думку О.В. Старчук, принципи

права – це такі ідеї права, які визначають зміст і спрямованість його норм та характеризуються системністю, взаємоузгодженістю, загальнообов'язковістю, універсальністю, стабільністю, предметною визначеністю, загальнозначущістю й регулятивністю. Основними їх завданнями є встановлення кожною державою правового використання щодо власного повітряного простору та дотримання правил щодоповітряного простору інших країн, своєчасне удосконалення та заміна повітряного судна у разі його пошкодження чи несправності, а також слугування платформою для застосування норм юридичних інститутів [3, 4].

Міжнародне повітряне право налічує декілька принципів, які були визначені переважно у Чиказькій конвенції від 1944 року, а зараз закріплені в національному праві держав, зокрема і України: принцип повного і виключного суверенітету держав над їх повітряним простором; принцип свободи польотів у міжнародному повітряному просторі, розташованому за межами державних кордонів; принцип забезпечення безпеки міжнародної цивільної авіації [5].

Принцип забезпечення безпеки міжнародної цивільної авіації має ознаки імперативності, відповідно до яких держави не можуть відхилитися від його дотримання у своїх діях. Це означає, що відповідні вимоги, необхідні для забезпечення безпеки міжнародних польотів та мають передбачатися вже на стадії створення повітряних суден та іншої авіаційної техніки, стосуватися надійності авіаційної техніки, будівництва аеропортів, допоміжних служб і повітряних трас, видання правил міжнародних польотів, кваліфікації членів екіпажів і диспетчерів, які обслуговують повітряний рух. Порушення принципу забезпечення безпеки міжнародної цивільної авіації тягне за собою застосування міжнародно-правової відповідальності держав, цивільно-правову, кримінальну, адміністративну відповідальність юридичних і фізичних осіб.

Отже, забезпечення безпеки міжнародної авіації є важливою засадою міжнародного повітряного права. Вона слугує також для створення відповідних норм у національному законодавстві та зобов'язує держави і всіх відповідних суб'єктів до слідкуванням за належним технічним станом літальних апаратів та всіх об'єктів, які можуть становити небезпеку для людей. У разі порушення також дозволяє притягти винних осіб до відповідальності.

Література

1. Войціховський А. Міжнародне право: підручник. Харків: МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с. URL:

<https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ca8e8cab-2419-42b4-9d69-4fbd44385bd6/content> (дата звернення: 14.10.2023).

2. Коваль Д. Теоретичні аспекти розвитку сучасного міжнародного повітряного права. Аеро-2022. Повітряне і космічне право, м. Київ, 25–26 листоп. 2022 р. Київ, 2022. С. 10–12. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/58301/1/9055-77007424408-1-PB.pdf> (дата звернення: 14.10.2023).

3. Старчук О. Щодо поняття принципів права. Часопис Київського університету права. 2012. № 2. С. 40-43.

4. Капустяк І. Теоретико-правові аспекти принципів міжнародного повітряного права. С. 81–82. URL: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/16712/1/Капустяк%20І.О.%20ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ%20АСПЕКТИ%20ПРИНЦИПІВ%20МІЖНАРОДНОГО%20ПОВІТРЯНОГО%20ПРАВА.PDF> (дата звернення: 14.10.2023).

5. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_038#Text (дата звернення: 14.10.2023).

УДК 343(043.2)

Хомусько Є.М., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Гольдберг Н.О., к.ю.н.

ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВНОЇ АВІАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ

Взаємодія Державної авіаційної служби України (далі – Державіаслужба) з правоохоронними органами наразі є надзвичайно важливою, оскільки вона сприяє основній меті національного законодавства – захисту прав і свобод людини і громадянина. Початком їх співпраці можна вважати затвердження постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2019 № 550 Порядку взаємодії Державної авіаційної служби з правоохоронними органами з питань забезпечення безпеки цивільної авіації [1].

Державіаслужба є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Віце-прем'єр-міністра з відновлення України - Міністра розвитку громад, територій та інфраструктури, який реалізує державну політику у сфері цивільної авіації та використання повітряного простору України та є уповноваженим органом з питань цивільної авіації [2]. Відповідно до чинного законодавства Державіаслужба під час виконання покладених на